

ΘΕΑΤΡΟ

«ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΑΙ» ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Του Περάσα Αθηναίου

Τιμώντας τη μνήμη του συγγραφέα, με τη συμπλήρωση σαράντα χρόνων από το θάνατό του, το Εθνικό θέατρο ανέθεσε στη σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου Αθηνών, το κλασικό αυτό έργο του, που αρυτίδωτο, τέρπει και σήμερα, έπειτα από εβδομήντα χρόνια (1919) από την πρώτη παρουσίαση στο θέατρο «Ολύμπια». Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος επεζήτησε και πραγματοποίησε τον στόχο του να κληρονομήσει το Ελληνικό θέατρο, έργα παρμένα μέσα από τη ζωή και τους ανθρώπους, τόσο της Ζακύνθου, όπου έζησε τα πρώτα χρόνια από την επιστροφή της οικογενείας του, από την Κωνσταντινούπολη, όσο και της Αθήνας, όπου μόνιμα είχε εγκατασταθεί, αργότερα. Οι «Φοιτηταί» ανήκουν σ' αυτή τη μεγάλη σειρά των ηθογραφικών του έργων. Είναι ένα θαυμάσιο «ντοκ. μνέμο» μιας, από τις πιο ρο-

μαντικές εποχές, που έζησαν οι Αθηναίοι κυρίως, στις αρχές του αιώνα μας. Ο ειδικός τρόπος ζωής, η συναισθηματικότητα, τα παθολογικά κίνητρα, είχαν εισβάλλει και στην Ελλάδα από την Ευρώπη. Ποιητές και συγγραφείς, επηρεασμένοι από αυτά τα «ρεύματα» είχαν πλημμυρίσει τα βιβλιοπωλεία με λυρικές ποιητικές συλλογές και δραματικά μυθιστορήματα. Αντιδρώντας ο Γρηγόριος Ξενόπουλος σ' αυτή την πλημμυρίδα των κλαυθμών και οδυρμών, επέτυχε, από τη μια να ζωγραφίσει την εικόνα της εποχής του, αλλά και να την διανθίσει με το ηγυαίο του χιούμορ. Οι κωμωδίες του χαρακτήρων άφησαν εποχή στις θεατρικές σκηνές, αλλά και σαν βιβλία. Οι «Φοιτηταί» είναι μια από τις πιο χαριτωμένες κωμωδίες του, που προβάλλει την νοοτροπία των νέων της εποχής των «Ορεσσειακών» και «Ευαγγελικών» και τον τρόπο με τον οποίο αντικρίζαν τη ζωή και τον έρωτα. Ο Γρη-

γόριος Ξενόπουλος υπήρξε ένας μεγάλος ρομαντικός και πλαστοουργός αγνών ανθρώπων, που τους συγκινούσε η «ανθισμένη αμυγδαλιά» του Δροσίνη, το μελαγχολικό φεγγάρι και το ερωτικό τραγουδάκι, με τη συνοδεία της κιθάρας, που διατάρασε τη γαλήνη των έρημων δρόμων, μετά τις δέκα το θράδυ. Ήταν η εποχή, που οι Αρσακειάδες φορούσαν τις πολύχρωμες καπελίνες τους και δένανε πλεξούδες τα μαλλιά τους, πονηρούλες και χαμηλοβλεπούσες, ερωτευμένες «κρυφοφανερά» με κάποιους φοιτητές του αντικρινού Πανεπιστημίου με τις «φλοτάν» γραβάτες, τα τζογιέ πανταλόνια και τα κλασικά ψαθάκια του Πουλόπουλου! Ο Ξενόπουλος είχε το χάρισμα της ζωντανής ζωγραφικής των χαρακτήρων των ηρώων του. Ένας διάλογος χαριτωμένος, ζωηρός, νεανικός, χρωματίζει τις χαρούμενες όσο και τις ήλαροδραματικές στιγμές της ιστορίας των «Φοιτητών». Ο συγγραφέας διατηρούσε πάντα την απλότητα, αλλά και την αρχοντιά, που ιδιοτυπούσε τον Ζακυνθινό λαό, αλλά και την

ανθρώπινη, το ανοικτόκαρδο ύφος και την έμφυτη καλωσύνη. Με αυτά τα χαρακτηριστικά ντύνει τους ήρωες της κωμωδίας του. Η επαναφορά του έργου στη σκηνή είναι μια ευκαιρία να φανεί το πόσο ο Ξενόπουλος θα παραμένει πάντα ένας σύγχρονος. Το έργο του, με την πρωτοτυπία του, παραμένει κλασικό, χωρίς να έχει ούτε προηγούμενο, ούτε και επόμενο. Διότι, είναι ένα έργο σωστής σκηνηκής οικονομίας, κομψότατου λόγου, αλάνθαστης γραφής, ρεαλιστικής δομής και έντονης σύνθεσης μύθου, προσώπων και σκηνών, καλλιτέλειας ύφους και άριστης τεχνικής. Λάτρης των νιάτων, πλημμυρίζει το έργο του, με τους ενθουσιασμούς, τα όνειρα και τα ερωτικά τους κτυποκάρδια. Γι' αυτό και αγαπήθηκε. Διότι έδωσε την αλήθεια, την πραγματικότητα, αποφεύγοντας τη φαντασία. Ο ίδιος υπήρξε ένας ιδανικός ιδολόγος του ωραίου. Οι νέες των έργων του, τόσο της Ζακύνθου, όσο και της Αθήνας, συνθέτονται και τους «Φοιτητάς» του. Η κωμωδία αυτή διατηρεί αδιάπτωτο το ενδιαφέρον, ακόμα και σ'

αυτούς, που το έχουν ήδη παρακολουθήσει πολλές φορές. Οι νεώτεροι θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα νιάτα εκείνης της γραφικής εποχής της Αθήνας, σε μια σύγκριση με τους σημερινούς νέους της αθηναϊκής κοινωνίας, του τέλους του αιώνας. Θα πληροφορηθούν, ότι ο έρωτας, τότε, επήγαζε από ιδανικά, ειλικρίνεια και ηθική. Το έργο ανήκει αποκλειστικά στη νεότητα. Αυτή την ατμόσφαιρα δίνει ο σκηνοθέτης Στέλιος Παπαδάκης, συνθέτοντας μια θαυμάσια παράσταση, ακολουθώντας την ίδια διδασκαλία της παρουσίας του έργου, τον Απρίλιο του 1977 στη «Νέα Σκηνή» του Εθνικού. Επέτυχε να ζωντανέψει την ατμόσφαιρα του έργου, που την δημιουργούν τα νιάτα, οι εναλλασσόμενοι ενθουσιασμοί με τις απογοητεύσεις, μέσα σε μια ρομαντική εποχή. Από πλευράς ερμηνείας η Ματίνα Καρρά πρόσφερε ανθρώπινες στιγμές συγκίνησης, ζωντανεύοντας το πρόσωπο της αρσακειάδος Φανίτσας, με πολλή ευαισθησία και αλήθεια. Ετόνισε τα νεανικά όνειρα, τις χαρές, αλλά και τις λύ-

πες, με αυθορμητισμό και ειλικρίνεια αποκαλύπτοντας τα πλούσια χαρίσματα της υπόκρισής της, σκιαγραφώντας έντεχνα τον χαρακτήρα της ηρώνας. Με απλά μέσα η Ουρανία Μπασιλή εκφράζει την κυρία Μάρω, ενώ ο Θάνος Κανέλλης δίνει, με κάποια υπερβολή ύφους, τον «αντιμαλλιαρό» Μπαρμπαγιώργη. Ο Τάσος Λότζης, του Θεόδωρου Κατσαφάδου, διαθέτει εκφραστικές ικανότητες, ενώ ο Ηλίας Ασπρούλης δίνει άψογα τον θάνο, σε όλες τις φάσεις του ρόλου του. Στην επιτυχία της παραστάσεως συμβάλλουν, παισιώνοντας τους πρωταγωνιστές οι: Θέμις Μαρσέλου και Γιώτα Κουνδουράκη (Κλειώ και Κούλα) αντίστοιχα, τονίζοντας σωστά τις ζηηρούλες Αρσακειάδες, ο Πέτρος Δαμούλης και ο Σπύρος Κουβαρδάς, σκιτσώνοντας τον ιδιότυπο Πλάτωνα. Τα γραφικά κοστούμια εποχής και τα σκηνηκά της Εντας Δημοπούλου τονίζουν την ατμόσφαιρα, μέσα στην οποία πορεύεται η πλοκή, διανθισμένη με μουσική επιμελημένη από την Ολυμπία Κυριακάκη.